

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду

На електронској седници Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду одржаној 26. јуна 2020. године изабрана је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације коју је мастер Вера Ваш предала под насловом „Поезија Петра Пајића“. У Комисију су именовани: др Радивоје Микић, редовни професор Филолошког факултета у Београду (ментор), др Милан Алексић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду (члан) и др Александар Јовановић, редовни професор Учитељског факултета у Београду (члан). Комисија има част да већу Филолошког факултета поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео Комисију:

26. 6. 2020. Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

2. Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање и назив факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. Др Радивоје Микић, редовни професор, наука о књижевности, српска књижевност, 2005, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ментор;

2. Др Милан Алексић, ванредни професор, наука о књижевности, српска књижевност, 2019, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Филолошки факултет Универзитета у Београду, члан Комисије;

3. Др Александар Јовановић, редовни професор, књижевност, 2000, Катедра за српски језик, књижевност и методикку српског језика и књижевности, Учитељски факултет Универзитета у Београду, члан Комисије.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног од родитеља и презима:

Вера, Петар, Ваш

2. Датум рођења, општина и република:

24. 9. 1956, Кикинда, Србија

3. Датум одбране и наслов мастер рада:

24. 1. 2013. Народне лирске песме у „Босанској вили“ од 1914. до 1918.

4. Научна област из које је стечено звање мастера:

Област филолошких наука – наука о књижевности

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„ПОЕЗИЈА ПЕТРА ПАЈИЋА“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мастера Вере Ваш садржи 124 странице и организована је у пет поглавља са више сегмената (Књижевно-историјски, естетски и књижевно-теоријски контекст појаве неосимболизма у српској поезији, Тематско-мотивски корпус песништва Петра Пајића, Песничке збирке Петра Пајића, Поетика, аутопоетика, песничка самосвест, Закључак). На крају дисертације налази се библиографија .

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Полазећи од чињенице да „песничко дело Петра Пајића све до почетка овог века није превише често било у фокусу интересовања књижевне критике“, а то је, свакако, и основни разлог што о поезији овог песника нема монографских студија нити интерпретативних захвата са ширим претензијама, мада има добрих огледа и есеја, посебно у зборницима који су се појавили пред крај песничког живота у Краљеву и Београду, мастер Вера Ваш је одлучила да кроз анализу свих песничких књига Петра Пајића изгради основу за врло високи вредносни суд о поезији овог песника. Наиме, она, на основу свог аналитичког увида, сматра да је реч о песнику који се може поставити „у само средиште српске поезије друге половине 20. века“, песнику који се може посматрати равноправно „с поезијом песника који су се наметнули ... као водећи песници у том раздобљу“.

Да би што потпуније остварила постављени задатак, мастер Вера Ваш је изван своје аналитичке пажње оставила и прозу Петра Пајића, али и његове књиге за децу, тачније речено оне сегменте његовог опуса који би у сваком покушају осветљавања и целине његовог опуса и одређивања његовог места у српској књижевности имали веома важно место. Усредсређујући се на песничко дело Петра Пајића, настајало у доста дугом временском распону, тачније од педесетих година прошлог века до првих деценија овога века, мастер Вера Ваш је настојала да, онолико колико је то за њену анализу потребно, прикаже и поетичке промене у српској књижевности, а нарочито промене у области песничког стваралаштва. Полазећи у обликовању свог аналитичког становишта од чињенице да је Петар Пајић један од припадника српског неосимболизма, јединог књижевног покрета после Другог светског рата који је добио, какво-такво, програмско утемељење, мастер Вера Ваш је направила и кратак књижевно-историјски осврт и на симболизам уопште и на симболизам у српској књижевности, али и на основне претпоставке никад довољно концептуализованог неосимболизма. И већ том приликом она је указала на једну важну чињеницу. Када су, наиме, припадници неосимболистичког покрета у часопису „Млада култура“ 1957. године иступили са својим програмским текстовима, из тог групног представљања су изостала двојица, Звездан Јовић, који је убрзо и нестао са књижевне сцене, и Петар Пајић, који је и касније врло ретко и само по изузетку и у специфичним приликама (уручење неке награде, нпр.) пристајао да говори о поетичким и аутопоетичким питањима, усмеравајући тако и читаоце и

критичаре на своје песме.

Као и сви песници чије стваралачки век обухвата не само више деценија већ и прелази из једног века у други, и Петар Пајић је прошао сложену унутарњу еволуцију. Захваљујући тој чињеници, тешко је рећи да је његово песничко дело у целини симболистичко, али је ван сваке сумње чињеница да је оно што је у његовом песничком делу ипак најбоље, по поетичким карактеристикама, симболистичко или најближе симболистичком песништву. А да би нагласила моменат унутарње еволуције у поезији Петра Пајића, мастер Вера Ваш је његово песничко дело поделила на три периода (први период 1958 – 1968, други период 1978 – 1990 и трећи период 2002 - 2015), истичући и чињеницу да постоји једна деценија (од 1968 до 1978. године) током које Петра Пајића нема на песничкој сцени, као што га нема ни касније, од 1990. до 2002. године. Основна одлика првог периода је, по мишљењу мастера Vere Ваш, одређивање аутопоетичке позиције, тачније речено избор једног од праелемената (вода) за материјални ослонац песничке имагинације Петра Пајића, што се може посматрати и као настојање да се, у односу на водећег песника неосимболистичке групе, Бранка Миљковића, пронађе сопствено тематско/симболичко упориште.

Осветљавајући песничко дело Петра Пајића у књижевно-историјском, еволутивном кључу, мастер Вера Ваш је уочила да се већ у другом периоду у поезији овог песника појављују тематски елементи (посебно они у поеми „Ослобађање Ваљева“) који сведоче о ширењу тематског поља. Захваљујући томе, у поезији Петра Пајића ће све већи значај имати родољубива тематика, тематика која има доминантно место у најпопуларнијим песмама овог песника, као што је вишеделна песма „Србија“. А и сама песничка обрада ове теме код Петра Пајића сведочи оједној врсти унутарње еволуције, пошто се у појединим песмама може запазити повезивање ове теме са етнопсихолошким моментима који су и омогућили да се у Пајићевој поезији појави тзв. горки патриотизам, тако карактеристичан за поезију великог српског класицисте Јована Стерије Поповића. У другом и трећем периоду Пајићевог песничког деловања може се уочити и кретање ка традиционалним лирским подручјима (тематика љубави), али и настојање да се поезија претвори и у подручје артикулације једне социјално-критички интониране слике света. Најбољи пример за тај смер Пајићеве поезије је песма „Карневалска револуција“, пошто се у њој један тренутак из наше недавне прошлости осветљава у иронично-сатиричном кључу.

Настојећи да, уз опис Пајићеве песничке еволуције, укаже и на оно што чини најважнији уметнички резултат у опусу овог песника, мастер Вера Ваш је, полазећи од онога што је у нашој критици већ довољно уочено, посебну пажњу посветила Пајићевим песмама са тематиком севера и леда. Ове песме Петра Пајића је, још док су се појављивале у књижевној периодици, уочио наш најбољи тумач поезије у првој половини прошлог века, Зоран Мишић. Зоран Мишић је критичар са немерљивим заслугама у пољу афирмације модерног песничког израза, он је критичар без кога не било најбољих осветљења места и улоге Васка Попе и Миодрага Павловића, али је он стекао још једну велику заслугу. Наиме, овај критичар је, сасвим очигледно полазећи од ставова Т. С. Елиота о критичарском утемељењу али и значају појма традиције, тражио од наших песника да чине оно што је Васко Попа већ чинио – да се окрену фолклорно-митолошком слоју наше културе и тамо пронађу простор за продор у оно што ће бити истински ново. Уочивши Пајићеве песме са тематиком севера и леда, Мишић је песнику предложио да баш те песме добију средишње место у књизи „Чисто доба“, напоменувши успут да оне чине заметак једног већег песничког облика.

Идући и за Зораном Мишићем и Слободаном Ракитићем али и другим тумачима Пајићевог песничког опуса, мастер Вера Ваш је песме са тематиком севера и леда и сама видела као естетски најуспелији сегмент у поезији овог песника. „Акватички симболизам“ Петра Пајића (а тако би овај аспект Пајићеве поезије назвао Мирча Елијаде), мастер Вера Ваш је повезала и са оним тематским комплексом у нашој усменој књижевности који је Веселин Чајкановић означио као различите видове „хидромантије“ (најизразитије је, по мишљењу овог проучаваоца наше религије и

митологије, хидромантија дошла до изражаја тамо где је то и било песнички најделотворније, у епској песми „Почетак буне против дахија“, у настојању да се у сасвим особен однос доведу земаљске и небеске прилике) и настојала је да у овим песмама преко елемента чистоте види и један моменат песнички активирани и у песнички израз уведене религијске свести, што је, треба признати, потпуно нов интерпретативни продор. Истовремено, бавећи се песмама са симболиком севера и леда, мастер Вера Ваш је дошлау прилику да на конкретном примеру види значај појма херметичка песма. Бранко Миљковић има много песама које су испеване управо као херметичне песме, једнако као што је он проблему херметичности у песничком изразу модерних песника посветио један од својих најбољих есеја. Анализирајући Пајићеве песме са тематиком севера и леда, мастер Вера Ваш настоји да покаже који су поетички разлози водили Петра Пајића ка херметичном изразу. То је, на првом месту, била потреба да се споји оно што је оштро раздвојено – материјална и духовна сфера, видљиво и невидљиво и да се на том споју изгради песнички израз који се никад не може семантички у потпуности конкретизовати. И баш та игра са различитим семантичким могућностима је оно што је Петру Пајићу омогућило да у овим песмама које су, уз све друге карактеристике, испеване у везаном стиху и уз поштовање метричко-музичких законитости, досегне оне области песничког израза са којима се срећемо код свих великих представника симболистичке оријентације у модерној српској књижевности.

Дајући интерпретативни опис свих 16 књига нових и изабраних песама Петра Пајића, мастер Вера Ваш је настојала да до ситних појединости прикаже одлике једног песничког опуса, редовно настојећи да у први план истакне оне елементе који су или сасвим нови или у претходним књигама нису имали тако важно место. А кад је реч о књигама изабраних песама, она настоји да подробније говори само о песмама које се први пут јављају, мада због другачије успостављеног контекста за неке од раније добро познатих Пајићевих песама не пропушта прилику да укаже и на целину Пајићевог песничког света и на основне одлике тог света. Због тога је и дошло и морало доћи до местимичног понављања, до вишеструког враћања неким темама, додуше на другачијем материјалу. Мада није било много критичких и есејистичких прилога на које је могла са пуним поверењем да се ослони, мастер Вера Ваш је критичку литературу о поезији Петра Пајића и јако добро проучила и успела да из ње издвоји најважније аналитичке продоре у поетски свет овог песника, посебно у сфере које се тичу симболистичке димензије и метапоетске тематике. А то је посебно важно кад се има у виду чињеница да Петар Пајић припада покољењу српских песника који су често и радо користили метапоетску тематику, иначе веома важну за српски симболизам. Метапоетска тематика, бављење самом песмом и поезијом уопште код Петра Пајића је добијало различите облике. Он о тој тематици говори на више начина, било тако што указује на тип наше књижевне традиције („Кад су Срби читали ушима“), било тако што је самој поезији давао високо место у култури („Човек у библиотеци“, „Песници“).

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација „Поезија Петра Пајића“ мастера Вере Ваш је прво системски засновано тумачење поезије Петра Пајића, настало и као резултат потребе да се, после песниковог одласка са овог света и, самим тим, чињенице да је његово дело добило свој завршни облик, на његову поезију баци и поглед који има књижевно-историјске претензије. Пажљиво анализирајући све књиге нових и изабраних песама Петра Пајића, мастер Вера Ваш је не само осветлила најважније поетичке одлике поезије Петра Пајића већ је и дошла у прилику да на овог песника баци и ону врсту светла која у себи има и књижевно-историјску димензију. Најбоља песничка остварења Петра Пајића подробно осветљена, и мимо чињенице да је он и формално припадао неосимболистичком покрету, указују се као симболистичка, мада је овај песник, поред осталог и

због чињенице да је доста дуго био присутан на песничкој сцени и један од оних песника чија је поетика дифузна, сачињена од више компонената, а међу тим компонентама велики значај има песникова потреба да у низу песама користи хуморно-иронично засновану тачку гледишта. И захваљујући тој тачки гледишта, Петар Пајић је постао и песник у чијој поезији велики значај има критички заснован однос и према друштвеној стварности и према самој људској природи, али и према неким етнопсихолошким цртама српског народа. А пошто Петар Пајић спада у ретке песнике симболистичке оријентације који нису писали есеје и књижевно-критичке текстове и који су се о поетичким питањима изјашњавали релативно ретко, мастер Вера Ваш је до поетичких карактеристика његових песничких дела долазила кроз интерпретацију, што значи да се у њеној докторској дисертацији Пајићева иманентна поетика, у најбољим остварењима, сагледава као неосимболистичка. Користећи и књижевно-тоеријска сазнања и књижевно-критичке увиде у поезију и поетику Петра Пајића, мастер Вера Ваш је користила и своје дугогодишње предавачко искуство и захваљујући свему томе она је поезију Петра Пајића осветљавала из оних углова који су јој се чинили најподеснијим за продор у један богат и сложен песнички свет.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Током последњих година и деценија у српској науци о књижевности је много радова посвећено и неосимболизму и његовим најзначајнијим представницима, Бранку Миљковићу посебно. Поезија Петра Пајића, мада је и он један од утемељивача неосимболистичког покрета, остајала је по страни и није јој била посвећена потребна пажња. Отуда и проистиче значај докторске дисертације мастера Вере Ваш, пошто она попуњава једну врло видљиву празнину. А кад се узме у обзир и чињеница да је она, онолико колико је то у овом часу могуће, наговестила и обресе књижевно-историјски интонираног погледа на поезију Петра Пајића, чини се да је отклоњена не само једна књижевна неправда већ је и проучавалац књижевности који делује у песниковом родном граду показао да се баш у том граду итекако води рачуна о књижевном наслеђу. Ако је сваки књижевно-научни, а посебно сваки интерпретативни подухват само једна етапа у дугом аналитичком освајању једног подручја, онда је докторска дисертација мастера Вере Ваш и темељ и потребна претпоставка за будућа тумачења и поезије Петра Пајића и једне гране српске поезије друге половине прошлог века.

VIII БИБЛИОГРАФИЈА НАВЕДЕНА У ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

ИЗВОРИ:

1. Пајић, 1958: П. Пајић, *Дан*, Нови Сад: Књижевно одељење Матице српске, бр. прим. 55
2. Пајић, 1962: П. Пајић, *Љубав у брдима*, Крушевац: Багдала
3. Пајић, 1967: Р. Рајић, *Ресте*, Београд: Ревизија
4. Пајић, 1968: П. Пајић, *Чисто доба – песме*, Београд: Нолит
5. Пајић, 1978: П. Пајић, *Светле горе уз мора*, Београд: Рад – Народна књига
6. Пајић, 1981: П. Пајић, *Ако порастемо до звезда*, Ваљево: ГИРО „Милић Ракић“
7. Пајић, 1989: П. Пајић, *Ослобађање Ваљева*, Ваљево: ГИРО „Милић Ракић“
8. Пајић, 1990: П. Пајић, *Чисто доба*, Београд: СКЗ (предговор С. Ракић)
9. Пајић, 2002: П. Пајић, *Србија је на робији*, Београд: Источник
10. Пајић, 2003: П. Пајић, *Београдска јабука*, Београд: Источник

11. Пајић, 2004: П. Пајић, *Најлепше песме Петра Пајића*, Београд: Просвета (избор и предговор С. Ракићић)
12. Пајић, 2007а: П. Пајић, *Риме*, Смедеревска Паланка: Графос
13. Пајић, 2009: П. Пајић, *Кад су Срби читали ушима*, Орашац: ЗД „Први српски устанак“
14. Пајић, 2013: П. Пајић, *Петак у Јерусалиму*, Београд: Хришћанска мисао
15. Пајић, 2014: П. Пајић, *Изабране песме*, Београд: СКЗ (предговор Р. Микић)
16. Пајић, 2015: П. Пајић, *Поезија*, Београд: Задужбина „Десанка Максимовић“/ НБС
17. Пајић, 2017: П. Пајић, / Р. Рајић, *Изабране песме / Selected poems* (превод на енглески В. В. Радојевић и Р. Беренгартен), Смедерево: Смедеревска песничка јесен

ЛИТЕРАТУРА:

18. Аристотел, 1948: Аристотел, *О песничкој уметности*, Београд: Научна књига
19. Барт, 1971: R. Bart, *Književnost Mitologija Semiologija*, Београд: Нолит
20. Баура, 1970: S. M. Baura, *Nasleđe simbolizma / Stvaralački eksperiment*, Београд: Нолит
21. Бахтин, 1989: М. Ваhtin, *О роману*, Београд: Нолит
22. Башлар, 1969: G. Vašlar, *Poetika prostora*, Београд: Култура
23. Башлар, 1998: Г. Башлар, *Вода и снови*, Сремски Карловци / Нови Сад: ИК Зорана Стојановића
24. Башлар, 2001: Г. Башлар, *Ваздух и снови*, Сремски Карловци / Нови Сад: ИК Зорана Стојановића
25. Башлар, 2004: G. Vašlar, *Zemlja i sanjarije volje*, Сремски Карловци / Нови Сад: ИК Зорана Стојановића
26. Бећковић, 1959: М. Бећковић, *Леви дани* (приказ књиге песама Дан Петра Пајића), *Уствари* (часопис за књижевност и културу), КПЗ Шабац, год. изд. II, бр 4/ јан-фебр. стр.109 - 111.
27. Бећковић, 1959: М. Бећковић, *Предела од сна*, (приказ књиге песама Дан Петра Пајића), *Сусрети*, бр. 1/1959, год. изд. VII, стр. 79-80.
28. Боало, 1982: N. Voileau, *Pjesničko utijeće*, Сплит: Логос
29. Брајовић, 2000: Т. Брајовић, *Теорија песничке слике*, Београд: ЗУНС
30. Брајовић, 2005: Т. Брајовић, *Облици модернизма*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије
31. Брајовић, 2013: Т. Брајовић, *Narcisov paradoks*, Београд: Службени гласник
32. Брох, 1979: Н. Broh, *Pesništvo i saznanje*, Ниш: Градина
33. Валери, 1980: П. Валери, *Песничко искуство*, Београд: Просвета
34. Валери, 2003: П. Валери, *Предавања о поезији*, Београд: ННК Интернационал
35. Велек/Ворен, 1965: Р. Велек / О. Ворен, *Теорија књижевности*, Београд: Нолит
36. Вилсон, 1964: E. Vilson, *Akselov zatak ili o simbolizmu*, Београд: Култура
37. Грдинић, 2007: Н. Грдинић, *Проблем промене у култури (сликарство и књижевност шесте деценије 20. века)*, Београд, Годишњак Института за књижевност и уметност XXI, Упоредна истраживања 4, уредник Б. Јовић, стр. 365 – 378.
38. Даглас, 2001: М. Douglas, *Ćisto i opasno*, Београд: XX век
39. Делић, 2008: Ј. Делић, *Поетичка начела као критички критеријуми – ка експлицитној поезији Ивана В. Лалића*, Нови Сад: Зборник Матице српске бр. 56/1, стр. 107 - 117.
40. Деретић, 1983: Ј. Деретић, *Историја српске књижевности*, Београд: Нолит
41. Деретић, 1997: Ј. Деретић, *Поетика српске књижевности*. Београд: Филип Вишњић
42. Ђурић, 1966: В. Ђурић, *Говор поезије I*, Београд: Просвета
43. Ђурић, 1982: В. Ђурић, *Лирика у светској књижевности*, Београд: СКЗ
44. Елијаде, 1998: М. Елијаде, *Свето и профано*, Београд: Доситеј
45. Елијаде, 2015: М. Elijade, *Slike i simboli*, Београд: Фактум
46. Женет, 2002: Ž. Ženet, *Figure*, Нови Сад: Светови
47. Живковић, 1982: Д. Живковић, *Европски оквири српске књижевности III*, Београд: Просвета
48. Зборник радова, 1985: *Српски симболизам*, Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, књ. 4. уредник П. Палавестра
49. Зборник радова, 1989: *Српска фантастика*, Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, књ. 9. уредник П. Палавестра

50. Зборник радова, 1996: *Поезија и поетика Бранка Миљковића*, Београд: Институт за књижевност и уметност / Дом културе Гаџин Хан, уредник Н. Петковић
51. Зборник радова, 2007: *Постсимболистичка поетика Ивана В. Лалића*, Београд: Институт за књижевност и уметност / Учитељски факултет, уредник А. Јовановић
52. Зборник радова, 2009: *Модерни класициста Јован Христић*, Београд: Институт за књижевност и уметност / Учитељски факултет, уредник А. Јовановић
53. Зборник радова, 2011: *Петар Пајић песник*, Краљево: НБ „Стефан Првовенчани“, уредник Д. Хамовић
54. Зборник радова, 2013: *Песничко дело и мисао о поезији Милована Данојлића*, Београд / Требиње: Институт за књижевност и уметност / Филолошки факултет Универзитета у Београду / Дучићеве вечери поезије, уредници Ј. Делић / Д. Хамовић
55. Зборник радова, 2014: *Предачка мелодија Алека Вукадиновића*, Београд / Требиње: Институт за књижевност и уметност / Дучићеве вечери поезије, уредници А. Јовановић / С. Шеатовић Димитријевић
56. Зборник радова, 2016: *Поезија Петра Пајића*, Београд: Задужбина „Десанка Максимовић“ / Народна библиотека Србије, приредила М. Станишић
57. Зборник радова, 2017: *О поезији и о поетици Борислава Радовића*, Београд: Институт за књижевност и уметност / Библиотека града Београда, уредник Д. Хамовић
58. Илић, 1979: М. Илић, *Теорија и филозофија стваралаштва*, Ниш: Градина
59. Ивановић, 2010: Д. С. Ивановић, *Освећени заборав* (иманентна поетика Бранка Миљковића, Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“
60. Јанковић, 1996: В. Јанковић, *Именик класичне старине*, Београд: Време књиге
61. Јанковић, 2002: В. Јанковић, *Митови и легенде*, Београд: СКЗ
62. Јаус, 1978: Н. R. Jaus, *Estetika recepcije*, Београд: Нолит
63. Јерemiћ, 1970: D. Jeremić, *Doba antiugetnosti*, Београд: ИП Култура
64. Јеротић, 2017: В. Јеротић, *Психолошко и религиозно биће човека*, Београд: Партенон
65. Јовановић, 1993: А. Јовановић, *Песници и преци*, Београд: СКЗ
66. Јовановић, 1993: А. Јовановић, *Поетичке претпоставке неосимболистичког песничтва*, Књижевна историја XXV, св. 91. стр. 311 – 348.
67. Јовановић, 1994: А. Јовановић, *Поезија српског неосимболизма – историја једне песничке осећајности*, Београд: Филип Вишњић
68. Јовановић, 1995: А. Јовановић, *Порекло песме* (девет разговора о поезији), Ниш: Просвета
69. Јовичић, 1987: В. Јовичић, *Српско родољубиво песничтво*, Београд: Арион
70. Кајзер, 1973: В. Кајзер, *Језичко уметничко дело*, Београд: СКЗ
71. Кајзер, 2004: В. Кајзер, *Гротескно у сликарству и песничтву*, Нови Сад: Светови
72. Кајоа, 2017: Р. Кајоа, *Естетички речник*, Сремски Карловци / Нови Сад: ИК Зорана Стојановића
73. Калер, 1990: Џ. Калер, *Структуралистичка поетика*, Београд: СКЗ
74. Калер, 2009: Dž. Kaler, *Teorija književnosti*, Београд: Службени гласник
75. Кашанин, 1974: М. Кашанин, *Сусрети и писма*, Нови Сад: Матица српска
76. Квас, 2006: К. Квас, *Intertekstualnost u poeziji*, Београд: ЗУНС
77. Квас, 2006: К. Квас, *Рифатерово схватање поезије*, Зборник Матице српске бр. 54/1, стр. 187 - 204.
78. Ковачевић, 2000: М. Ковачевић, *Стилистика и граматика стилских фигура*. Крагујевац: Кантакузин
79. Ковачевић, 2012: М. Ковачевић, *Лингвостилистика књижевног текста*, Београд: СКЗ
80. Колунџија, 2009: Д. Колунџија, *Изабрane песме*, Београд: СКЗ
81. Колунџија, 2019: Д. Колунџија, *Корак на дугом путу* (изабране песме и записи), Приједор: Књижевни сусрети на Козари
82. Лалић, 1997: И. В. Лалић, *Време, ватре, вртови* (Дела Ивана В. Лалића, први том), Београд: ЗУНС
83. Лотман, 1976: Ј. М. Лотман, *Структура уметничког текста*, Београд: Нолит
84. Лукић, 1980: С. Лукић, *Модерна верзија I*, Београд: Вук Караџић
85. Марино, 1997: А. Marino, *Moderno, modernizam, modernost*, Београд: Народна књига
86. Матић, 1971: Д. Матић, *Битка око зида*, (избор текстова), Нови Сад / Београд: Матица српска / СКЗ
87. Мелетински, [1986]: Е. М. Meletinski, *Poetika mita*, Београд: Нолит
88. Микић, 1985: Р. Mikić, *Simbolički nagoveštaji*, Књижевна критика br. 3, god. 16. str. 135 - 138.
89. Микић, 1990: Р. Микић, *Језик поезије*, Београд: БИГЗ
90. Микић, 1992: Р. Микић, *О звуку, страху, магији и формама* (Савремено српско песничтво: видови актуелности), Летопис Матице српске бр. 450/1, стр. 35 - 54.

91. Микић, 1996: Р. Микић, *О трептању, трајању и устима уића: једна компонента поезије Алека Вукадиновића*, Летопис Матице српске бр. 458/4, стр. 491 - 507.
92. Микић, 1997: Р. Микић, *Опита места, жагор и немилост: пролегомена за поетику Јована Христића*, Летопис Матице српске бр. 460/4, стр. 474 – 490.
93. Микић, 1998: Р. Микић, *Метафоре и аналогije: запажања о песничком поступку Борислава Радовића*, Књижевна историја бр. 105, год. 30, стр. 185 – 205.
94. Микић, 1999: Р. Микић, *Песнички поступак*, Београд: Народна књига / Алфа
95. Микић, 2002: Р. Микић, *Орфејев двојник*, Београд: Народна књига / Алфа
96. Микић, 2008: Р. Микић, *Песничка посла*, Београд: Службени гласник
97. Микић, 2013: Р. Микић, *Песма и значење*, Краљево: НБ „Стефан Првовенчани“
98. Микић, 2014: Р. Микић, *Од симболизма до горког патриотизма* (предговор), Петар Пајић: *Изабране песме*, Београд: СКЗ
99. Микић, 2016: Р. Микић, *Из неизречја у реч*, Краљево: НБ „Стефан Првовенчани“
100. Микић, 2017: Р. Микић, *Од симболизма до судбине народа – песник Петар Пајић*, часопис Печат бр. 483, стр. 54 - 56.
101. Милановић, 2010: А. Милановић, *Језик српских песника*, Београд: ЗУНС
102. Миљковић, 1968: Б. Миљковић, *Ватра и ништа*, Београд: Просвета
103. Миљковић, 1972: Б. Миљковић, *Сабрана дела - Критике*, књига 4, уредник З. Милић, приредио С. Пенчић, Ниш: Градина
104. Миљковић, 2015: Б. Миљковић, *Песме I*, (Сабрана дела Бранка Миљковића), уредник Р. Микић, приредио М. Алексић, Ниш: Нишки културни центар
105. Мишић, 1967: З. Мишић, *Antologija srpske poezije*, Београд: Нолит
106. Мишић, 1976: З. Мишић, *Критика песничког искуства*, Београд: СКЗ
107. Мукаржовски, 1998: Ј. Мукаржовски, *Огледи из естетике и поетике*, Београд: ЗУНС
108. Ненадовић, 1966: П. М. Ненадовић, *Мемоари*, Београд: Просвета
109. Новаковић, 2007: Ј. Новаковић, *Од малармеовског симболизма до постмодернизма: судбина „књиге“ и њених „белина“*, Београд: Годишњак Института за књижевност и уметност XXI, Упоредна истраживања 4, уредник Б. Јовић, стр. 273 – 289.
110. Новаковић, 2012: Ј. Novaković, *Intertekstualna istraživanja*, Сремски Карловци / Нови Сад: ИК Зорана Стојановића
111. Павковић, 2010: В. Павковић, *Стих и смисао*, Београд: Службени гласник
112. Павловић, 1990: М. Павловић, *Антологија српског песничтва*, Београд: СКЗ
113. Паз, 1979: О. Paz, *Luk i lira*, Београд: Вук Караџић
114. Пантић, 2014: М. Пантић, *Од стиха до стиха*, Краљево: НБ „Стефан Првовенчани“
115. Париповић, 2017: С. Париповић Крчмар, *Стални облици српског неосимболизма*, Београд: Службени гласник
116. Пајић, 2007б: П. Пајић, *Нешто као*, Бања Лука: Арт принт
117. Петковић, 1990: Н. Петковић, *Огледи из српске поетике*, Београд: ЗУНС
118. Петковић, 1993: Н. Петковић, *Кратак преглед српска књижевности XX века*, Књижевна историја XXV / 91, стр. 359 – 378. Београд: Институт за књижевност и уметност
119. Петковић, 2004: Н. Петковић, *Огледи о српским песницима*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност
120. Петровић, 1967: М. Петровић Алас, *Метафоре и алегорије*, Београд: СКЗ
121. *П(ј)есник и п(ј)есма*, 2018, (хрестоматија), Београд: ДСЈКС / ЗУОВ
122. Поповић, 2010: Т. Поповић, *Поема или модерни еп*, Београд: Службени гласник
123. Ракић, 1974: М. Ракић, *Песме*, Београд: Просвета
124. Ракић, 1990: С. Ракић, *Чисто доба Петра Пајића* (предговор), Петар Пајић: *Чисто доба*, Београд: СКЗ
125. Ракић, 2004: С. Ракић, *Песник чистог доба у невремену* (предговор), *Најлепше песме Петра Пајића*, Београд: Просвета
126. Рансијер, 2008: Ž. Ransijer, *Politika književnosti*, Нови Сад: Адреса
127. Рејмон, 1958: М. Rejmon, *Od Vodlera do nadrealizma*, Сарајево: Веселин Маслеша
128. Рифатер, 1995: М. Рифатер, *Интерпретација и дескриптивна поезија*, часопис Реч бр. 11-12.
129. Рифатер, 2006: М. Рифатер, *Семантика песме*, Београдски књижевни часопис, II /2 стр. 199 – 215.

130. Рифатер: М. Riffaterre, *Kriteriji za stilsku analizu* (преузето из *Essais de stilistique structurale*) и *Stilistički kontekst* (преведено из „Word“ 16/1960), часопис за књижевност „Quorum“ бр. 5/1989. Загреб, (превод Д. Плеић), стр. 524 – 545.
131. Сартр, 1984а: Ж. Р. Sartre, *Filozofski spisi*, Београд: Нолит
132. Сартр, 1984б: Ж. Р. Sartre, *Šta je književnost*, Београд: Нолит
133. *Свето писмо старог и новог завјета*, 1987, Београд: Британско и инострано библијско друштво
134. Секулић, 2017: И. Секулић, *О пролазности у животу*, „Изравнања“ (збирка есеја, приредио Ј. Пејчић), Београд: Neopress
135. Солар, 1971: М. Солар, *Питања поетике*, Загреб: Школска књига
136. Стара српска поезија, 2000: *Према небеским лепотама*, Београд: СКЗ
137. Стојановић, 2012: Д. Стојановић, *Вода Борислава Радовића*, Поетика: часопис за теорију, историју и критику поезије, бр. 4. стр. 03 – 28.
138. Тартаља, 2000: И. Тартаља, *Теорија књижевности*, Београд. ЗУНС
139. Тартаља, 2013: И. Тартаља, *Песма о песми*, Београд: СКЗ
140. Тодоров, 1986: С. Todorov, *Simbolizam i tumačenje*, Нови Сад: ИРО „Братство јединство“
141. Тодоров, 2010: С. Todorov, *Uvod u fantastičnu književnost*, Београд: Службени гласник
142. Томашевски, 1972: Б. В. Томашевски, *Теорија књижевности*, Београд: СКЗ
143. *Уметност тумачења поезије*, 1979: приредили Д. Недељковић / М. Радовић, Београд: Нолит
144. Фрај, 1985: Н. Fraj, *Veliki kod(eks)*, Београд: Просвета
145. Фрај, 1999: Н. Фрај, *Песничка митологија*, Београд: НИП Књижевна реч
146. Фридрих, 2003: Х. Фридрих, *Структура модерне лирике*, Нови Сад: Светови
147. Хамбургер, 1976: К. Hamburger, *Logika književnosti*, Београд: Нолит
148. Хамовић, 2012: Д. Хамовић, *Матични простор*, Београд: Службени гласник
149. Хегел, 1979: G. V. F. Hegel, *Fenomenologija duha*, Београд: БИГЗ
150. Хегел, 1952: Г. В. Ф. Хегел, *Естетика I*, Београд: Култура
151. Цар, 1936: М. Цар, *Есеји*, Београд: СКЗ
152. Чајкановић, 1973: В. Чајкановић, *Мит и религија у Срба*, Београд: СКЗ (приредио В. Ђурић)
153. Чајкановић, 1994: В. Чајкановић, *Сабрана дела из српске религије и митологије у пет књига*, Београд: СКЗ / БИГЗ / Просвета / Партедон (приредио В. Ђурић)
154. Џојс, 2015: Dž. Džojs, *Sabrane pesme*, Београд: Мали врт
155. Шеатовић, 2007: С. Шеатовић Димитријевић, *На трагу „друге традиције“ у поезији Јована Христића и Ивана В. Лалића*, Београд: Годишњак Института за књижевност и уметност XXI, Упоредна истраживања 4, (уредник Б. Јовић, стр. 379 – 398)
156. Штајгер, 1978: Е. Штајгер, *Умеће тумачења и други огледи*, Београд: Просвета

РЕЧНИЦИ И ЛЕКСИКОНИ:

157. Бидерман, 2004: Н. Biderman, *Rečnik simbola*, Београд: Плато
158. Вујаклија, 1980: М. Вујаклија, *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета
159. Гербран / Шевалије, 2009: А. Gerbran / Ž. Ševalije, *Rečnik simbola*, Београд / Нови Сад: Stylos art / ИК Киша
160. Карацић, 1977: В. С. Карацић, *Српски рјечник*, Београд: Нолит
161. Кристал, 1988: D. Kristal, *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, Београд: Нолит
162. *Rečnik književnih termina*, 1992: Београд: Нолит (уредник Д. Живковић)
163. *Словенска митологија*, 2011: енциклопедијски речник, Београд: Serper Book World (редактори С. М. Толстој / Љ. Раденковић)
164. Срејовић / Цермановић, 2004: Д. Срејовић / А. Цермановић Кузмановић, *Речник грчке и римске митологије*, Београд: СКЗ / ЈП Службени лист СЦГ

ПУБЛИКАЦИЈА ДОСТУПНА ON-LINE:

1. Барт, Ролан: *Smrt autora*, Часопис „*Polja*“, Нови Сад: НИШРО „Дневник“, 1984/309 (стр. 450, прев. М. Бекер)
<http://polja.rs/1984/309-2/pdf>
2. Вићановић, Драшкић Ива: *Relativizam i relacionizam*, Часопис *Theoria* 2013/3 (21.03. 2020. 22.47)
<http://www.doiserbia.nb.rs>
3. Елиот, Томас Стерн: *Tradicija i individualni talenat* (прев. М. Михаиловић)
<http://docslide.us/documents/t-s-eliot-tradicija-i-individualni-talenat-55844c0974c52.html>
4. Емпсон, Вилијам: *Седам типова двосмислености*
<https://www.britannica.com/topic/William-Empson/Seven-Types-of-Ambiguity>
(10. 02. 2020. 23.30)
5. Јеремиић, М. Драган: *Teze o „neosimbolizmu“*, часопис „*Polja*“, 1957/2 Нови Сад: Прогрес
<https://polja.rs/category/1957/>
6. Мишић, Зоран (1921 – 1976)
<http://riznicasrpska.net/knjizevnost/index.php?topic = 931.0> (20. 11. 2019. 13.55)
7. Рембо, Артур: *Пустинје љубави*
<http://www.forum.cdm.me/archive/index.php/t-617.html>
8. Фуко, Мишел: *Šta je autor?* Часопис „*Polja*“, Културни центар Нови Сад, 2012/473 (стр. 100-112, прев. Е. Прохић)
<http://polja.rs/2012/473-2/pdf>

IX БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. **Дан – прва песничка књига Петра Пајића**
Поезија Петра Пајића (зборник радова), 2016. Београд, Задужбина „Десанка Максимовић“/
Народна библиотека Србије (стр. 33-40)
2. **Јунаци српске усмене поезије о Косовском боју у бугарској усменој традицији – компаративна анализа**
Годишњак катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, (год. XI), 2016. Београд, Филолошки факултет (стр. 205-221)
3. **Текстолошки аспекти Писама из Италије Љубомира Ненадовића у контексту издања штампаних током његовог живота (1868-1895)**
Књижевност и језик, LXIV/1-2, 2017. Београд, Друштво за српски језик и књижевност Србије (стр. 137-146)
4. **Приповетке Милована Глишића у светлу савремених књижевних теорија (са фокусом на првообјављеној - Ноћ на мосту)**
„Поетика Милована Глишића“ (зборник радова са научног скупа посвећеног 170. годишњици рођења М. Глишића, уредник Душан Иванић), 2017. Ваљево, Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ (стр. 142-155)
5. **Поезија као феномен односа између ауторовог „ја“ и „другог ја“**
Књижевност и језик, LXVI / 2, 2019. Београд, Друштво за српски језик и књижевност Србије (стр. 335-342)

X ПРЕДЛОГ

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивну оцену докторске дисертације „Поезија Петра Пајића“ мастера Вере Ваш и да кандидата позове на усмену одбрану пред овом Комисијом.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1.

2.

3.